

การป้องกันการกลั่นแกล้งและการเข้าไปแทรกแซงการกลั่นแกล้ง

การศึกษาภาคบังคับ 2018, เทศบาลเมือง Jyväskylä

แผนงานสวัสดิการ 2017 - 2020, เทศบาลเมือง Jyväskylä

รายงานสรุปเรื่องการป้องกันการกลั่นแกล้งและการส่งเสริมการทำงานอย่างมีความสุขโดยกระทรวงการศึกษาธิการและวัฒนธรรม 2018:16

มูลนิธิคุ้มครองเด็ก Mannerheim

[ฟอรัม-]ที่แสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับที่บ้าน 17.4.2018

การป้องกันการกลั่นแกล้งนี้ตั้งอยู่บนฐานแห่งการส่งเสริมสวัสดิการและการทำงานอย่างสุขุวมถึงการฝึกทักษะต่าง ๆ ทั้งทางด้านความรู้สึกและด้านการมีปฏิสัมพันธ์.

ในแต่ละโรงเรียนจะต้องมีแผนว่าด้วยการป้องกันการกลั่นแกล้ง และแนวปฏิบัติกรณีที่มีการกลั่นแกล้ง รวมถึงงานการติดตามผล. แผนและแนวปฏิบัติจะต้องปรากฏในหน้าเว็บไซต์ของโรงเรียน เช่นกันต้องมีให้ผู้ปกครองอ่าน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบความช่วยเหลือต่าง ๆ จากหน่วยงานภายนอกโรงเรียน. เรื่องราวต่าง ๆ จะกระจ่างชัดขึ้นมาได้ดีที่สุดก็ได้ด้วยการปฏิบัติและการเข้าไปแทรกแซงอย่างรวดเร็ว.

ในโรงเรียนจะมีการดำเนินการอย่างมีแบบแผนตามแผนว่าด้วยทักษะต่าง ๆ ทั้งทางด้านความรู้สึกและด้านการมีปฏิสัมพันธ์. ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนและการดำเนินการตามแผนได้แก่ คณะงานดูแลชุมชนของโรงเรียนว่าด้วยงานสวัสดิการนักเรียน, บรรดาครู- และครูที่ปรึกษาโฮมรูมประจำชั้น รวมถึงคณะที่ปรึกษาทั้งงานอุปถัมภ์และงานหัวหน้านักเรียน. เช่นกันกับบรรดาครูคนอื่น ๆ และบุคลากรคนอื่น ๆ รวมถึง ตัวอย่างเช่น บรรดาหัวหน้านักเรียน¹ ต่างก็มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแต่การตกลง.

ความอดทนต่อการกลั่นแกล้งต้องเท่ากับศูนย์, ซึ่ง [ประโยชน์] ใช้ได้กับทั้งบรรดาเด็ก ๆ และบรรดาผู้ใหญ่ทั้งหลาย. แผนว่าด้วยการป้องกันการกลั่นแกล้ง, รวมถึงการดำเนินการตามแผนดังกล่าว และการเข้าไปแทรกแซงการกลั่นแกล้งแต่ละกรณีนั้นจะทำการติดตามเป็นราย ๆ ไปตามแต่ละโรงเรียน โดยการปฏิบัติงานของคณะงานดูแลสวัสดิการนักเรียน รวมถึงโดยงานกองการศึกษา. จะมีการประเมินถึงแผน ๆ โดยกลุ่มงานการพัฒนาการศึกษาภาคบังคับเป็นประจำทุกปี และจะทำการเปลี่ยนแปลง ๆ ตามความจำเป็น.

การกลั่นแกล้ง

- การมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันและการไม่ลงรอยกันล้วนแต่เป็นส่วนหนึ่งของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และที่ล้วนแต่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ, ที่เราต่างก็มีความคิดเห็นที่ต่างกัน หรือไม่ต้องการในสิ่งที่ต่างกัน.
- ผ่านการทะเลาะเบาะแว้งกัน และการมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้นจะทำให้เราเรียนรู้ที่จะจัดการกับความรู้สึกต่าง ๆ และเรียนรู้ที่จะประนีประนอมการทะเลาะกัน.
- โดยทั่วไปแล้วการทะเลาะเบาะแว้งกัน หรือการมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้นจะผ่านไปอย่างรวดเร็ว, แต่อย่างไรก็ตามก็ล้วนแต่สามารถทำลายความรู้สึกของอีกฝ่ายได้ และเมื่อนั้นก็ควรที่จะต้องทำการประนีประนอมกัน.
- การประพฤติตนที่ไม่เหมาะสม, ที่ไม่ให้เกียรติ, ที่ประมาทมักง่าย หรือที่เข่นแค้น ไม่ถือว่าเป็นการกลั่นแกล้ง, แต่มันบั่นทอนความรู้สึกอันดีของผู้อื่น, ทำให้หมดความสุขในการทำงานที่โรงเรียน และบ่อยครั้งก็ทำให้การทำงานอย่างสุขุวมหมดไป.

¹ [หมายเหตุจากผู้แปล หัวหน้า หมายถึง นักเรียนชั้นโตที่ได้รับความไว้วางใจให้เป็นผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมดในคณะ]

เช่นกันนั้นก็ล้วนแต่บั่นทอน มิตรภาพ, ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และนั่นการประพฤติตนดังกล่าวจึงล้วนแต่เป็นสิ่งที่ผิด.

- การกลั่นแกล้งนั้นหมายถึง, การที่นักเรียนคนใดคนหนึ่งตกเป็นเป้าหมายของการกลั่นแกล้ง โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอย่างซ้ำแล้วซ้ำเล่าและอย่างตั้งใจ.
- การกลั่นแกล้งอาจจะเกิดขึ้นระหว่างบรรดานักเรียนด้วยกันเอง, แต่บุคลากรของโรงเรียนที่ล้วนแต่เป็นผู้ใหญ่ก็อาจจะผู้ทำการกลั่นแกล้ง หรืออยู่ในสถานะที่ถูกกลั่นแกล้ง.
- *การกลั่นแกล้งแบบเฉียบ* ๆ ตัวอย่างเช่น การแยกให้ออกจากกลุ่ม, การพูดลับหลัง, การเพ่งมอง, การแสดงออกทางสีหน้า, การหันหลังให้, การนิ่งเฉย และการถอนหายใจ.
- *การกลั่นแกล้งทางวาจา* ตัวอย่างเช่น การเรียกชื่อ², การนินทา, การเยาะเย้ยถากถาง, การหัวเราะเยาะ, การขูข่ม และการข่มขู่.
- *การกลั่นแกล้งทางกาย* ตัวอย่างเช่น การผลัก, การหยิบฉกและการช้อนสิ่งของ, การฉีกเสื้อผ้า และการตี.
- *การกลั่นแกล้งผ่าน โทรศัพท์มือถือและผ่านอินเทอร์เน็ต* ตัวอย่างเช่น การกระจายข่าวลือ, การใส่ร้ายป้ายสี, การแสดงความคิดเห็นอย่างไม่สุภาพและหยาบคาย, การดูถูกเหยียดหยาม, การเฝ้าติดตาม, การข่มขู่ และการทำให้รำคาญ, การทำให้เสียหน้า และการทำให้เสียเกียรติ, ข้อความที่บ่งไปในทางที่ทำให้รู้สึกอึดอัดและที่มีนัยทางเพศ, การบีบบังคับ, การรังควาน และการรบกวน, การล้อเลียนโดยการพูดซ้ำอย่างประชด และการเลียนแบบ, การทำให้ลุกเป็นไฟ กล่าวคือการก่อให้เกิดการทะเลาะกันทางวาจาอย่างจริงจัง, การกระจายข้อมูลส่วนบุคคล หรือ โกงคนอื่นเพื่อกระจายข้อมูลส่วนตัวของตน, การแยก- และการปิดกั้นจากกลุ่ม หรือการเข้าร่วมกลุ่มโดยไม่ได้รับอนุญาต.

วิธีการปฏิบัติในการดำเนินการเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้ง

ทำการแนะนำให้นักเรียนมีความรู้สึกถึงความรับผิดชอบและให้ประพฤติตนให้ดีในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน. ความรู้สึกถึงความรับผิดชอบนั้นประกอบขึ้นมาจาก ตัวอย่างเช่น การคำนึงถึงบุคคลอื่น ๆ, การดูแลสิ่งแวดล้อม, การปกป้องผู้ที่อ่อนแอกว่า รวมถึงการช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ. ด้วยการพัฒนาเจตนาธรรมร่วมขึ้นอันดีนั้นจะเป็นการร่วมสร้างสรรค์เจตนาธรรมอันดีทั้งโรงเรียนด้วย. ในการเรียนการสอนนั้นก็เน้นหนักในเรื่องการยอมรับในความแตกต่าง. เช่นกันนั้นแม้ในระหว่างการเดินทางไปกลับโรงเรียนก็มีการแนะนำให้นักเรียนประพฤติตนให้ดี.

- ในประชาคมโรงเรียนได้มีการบันทึกเขียนไว้ซึ่งข้อปฏิบัติร่วมกันที่ได้รับ: ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ว่าด้วยการรักษาไว้ซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อย, และข้อตกลงที่แยกออกไปอีกว่าด้วยแนวปฏิบัติต่าง ๆ. ข้อปฏิบัติต่าง ๆ และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่ได้รับการเขียนบันทึกไว้ล้วนแต่เป็นส่วนหนึ่งของแผนว่าด้วยความปลอดภัย.
- ในโรงเรียนได้มีการปฏิบัติตามแผนอย่างสม่ำเสมอคือแผนที่ว่าด้วยทักษะต่าง ๆ ทั้งด้านความรู้สึกและด้านการมีปฏิสัมพันธ์.
- ทั้งโรงเรียนต่างก็รับรู้กัน และได้ให้คำมั่นสัญญาเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้ง และการปฏิบัติที่ต่าง ๆ เพื่อเข้าไปแทรกแซงการกลั่นแกล้งกัน. ที่โรงเรียนได้พยายามให้มีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างเปิดเผย และการเสริมสร้างประเพณีปฏิบัติที่เป็นไปด้วยใจอันกว้าง. ได้มีการชี้ชัดแก่ทุกคนแล้วว่า, จะไม่มีการยอมรับการกลั่นแกล้งกัน.
- ในแต่ละปีการศึกษาจะมีการระบุชั่วโมงเรียนที่มีเนื้อหาในเรื่องดังกล่าวลงในแผนการสอนของครู- /ครูที่ปรึกษาโฮมรูมประจำชั้น, รวมถึงจัดให้มีการปราศรัยในตอนเช้า, นิทรรศการ- และ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เกี่ยวข้องกับหัวข้อดังกล่าว.

² [หมายเหตุจากผู้แปล ขยายความการเรียกชื่อ กล่าวคือการเรียกชื่อ ตัวอย่างเช่น เด็กผู้หญิงอาจเรียกชื่อเด็กหญิงคนอื่น ๆ เช่น “ร่าน” หรือ “แรด” เพื่อให้ได้อำนาจและการควบคุมเหนือเป้าหมาย โดยปกติแล้วผู้แกล้งจะใช้การดูถูกกันอย่างไม่ไว้หน้าเพื่อดูถูก ลดคุณค่า และทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด]

- ที่โรงเรียนจะมีการสนับสนุนทั้งงานอุปถัมภ์- และงานหัวหน้านักเรียน รวมถึงการดำเนินการประเมินประนีประนอมโดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์. การดำเนินการงานหัวหน้านักเรียนนั้นควรจะเป็นวิชาเลือกวิชาหนึ่ง.
- วิธีต่าง ๆ ในการดำเนินงานและคู่มือของทางโรงเรียนนั้นจะได้มีการแจ้งให้บรรดาผู้ปกครองทราบ ตัวอย่างเช่น ในวันที่มีการประชุมผู้ปกครองในตอนเย็น และในหน้าเว็บไซต์ของทางโรงเรียน.
- ที่โรงเรียนมีการจัดให้มีการดูแลควบคุมอย่างเข้มงวดในช่วงพักระหว่างชั่วโมงเรียน และโดยการพัฒนาวัฒนธรรมว่าด้วยความปลอดภัยแล้วจะมีการหลีกเลี่ยงถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ส่วนแต่อาจจะนำไปสู่การก่อกวนกัน.
- โดยเป็นประจำสม่ำเสมอแล้วได้มีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามบรรดานักเรียนถึงบรรยากาศแวดล้อมภายในชั้นเรียน/โรงเรียน.
- คณะงานดูแลชุมชนว่าด้วยงานสวัสดิการนักเรียนเป็นผู้จัดการดูแลเรื่องดังกล่าว และยังให้คำแนะนำเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามอีกด้วย.
- โดยเป็นประจำสม่ำเสมอแล้วได้มีการพูดคุยกับบรรดานักเรียนเกี่ยวกับ เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการก่อกวนกัน รวมถึงเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อการเข้าไปแทรกแซงการก่อกวนกัน.
- มีการป้องกันการก่อกวนกัน ตัวอย่างเช่น ด้วยวิธีการจัด- และแยกกลุ่มแบบยืดหยุ่นในการทำงานกลุ่มหรือทำงานเป็นคู่ รวมถึงโดยการปราศหุดคุ้ยกันเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอย่างยืดหยุ่นใน [ชั่วโมงเรียน-]วิชาต่าง ๆ.

การตรวจเพื่อสังเกตถึงการก่อกวนกัน และการเข้าไปแทรกแซงการก่อกวนกัน

- A. ได้มีการส่งเสริมบรรดานักเรียนให้กล้าที่จะบอกเล่าเกี่ยวกับสถานการณ์การก่อกวนกันต่าง ๆ.
- B. บุคลากรที่เป็นผู้ใหญ่ที่ทำงานในโรงเรียนจะเข้าไปแทรกแซงสถานการณ์การก่อกวนกันต่าง ๆ โดยทันที.
- C. จะมีการนำสถานการณ์การก่อกวนกันต่าง ๆ มาพูดคุยกัน โดยทันที และจะมีการแจ้งเรื่องไปทางบ้าน.
- D. ที่โรงเรียนต่าง ๆ โดยเป็นประจำสม่ำเสมอแล้วจะมีการสำรวจถึงการก่อกวนกันที่เกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น โดยการใช้แบบสอบถามต่าง ๆ.

จะต้องดำเนินปฏิบัติการอย่างไรในสถานการณ์การก่อกวนกันต่าง ๆ

นักเรียน

- ในสถานการณ์การก่อกวนกันต่าง ๆ ให้พูดอย่างเด็ดขาดและชัดเจนว่า ไม่ชอบอะไร: "ปล่อยให้ฉันอยู่สงบ ๆ ของฉันเถอะนะ, เพราะฉันไม่ชอบที่ว่า, คุณ ..."
- หนีออกมาจากผู้ทำการก่อกวนกัน.
- บอกให้ผู้ใหญ่รู้, เมื่อสังเกตได้ถึงการก่อกวนกัน. บอกด้วยว่าเป็นผู้ถูกก่อกวนกัน หรือเป็นผู้ทำการก่อกวนกันเอง หรือเห็นว่าเพื่อนถูกก่อกวนกัน.
- ให้เป็นเพื่อนกับผู้ถูกก่อกวนกัน, อย่าทิ้งให้เขา [-หรือเธอ] อยู่คนเดียว.
- ส่งเสริมให้ผู้ถูกก่อกวนกันกล้าที่จะบอกเล่าถึงการก่อกวนกันให้ผู้ใหญ่สักคนฟัง, เช่นเดี๋ยวนั้นตัวเราเองก็สามารถที่จะเสนอตัวที่จะบอกเล่าเรื่องราวดังกล่าวแทนเขา [-หรือเธอ] ได้.
- ถ้าถูกก่อกวนกันเอง, ให้พยายามที่จะมีเพื่อน. ในวงเพื่อนที่ใกล้ชิดอาจจะมีบุคคลอื่น ๆ ที่สำคัญ, ซึ่งความช่วยเหลือสนับสนุนหรือการอยู่เคียงข้างของพวกเขาที่มีค่ายิ่งนัก. การรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะทำให้พวกคุณเข้มแข็งมากขึ้น.

ผู้ปกครองนักเรียน

- ถ้าหากท่านเกิดสงสัยว่า, บุตรของท่านถูกกลั่นแกล้ง, ให้ท่านเสริมให้กำลังใจให้บุตรของท่านเล่าถึงเรื่องดังกล่าว.
- ให้พยายามสืบให้ชัดเจนว่า, การกลั่นแกล้งดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นโดยความตั้งใจและอย่างซ้ำแล้วซ้ำเล่าหรือไม่. ให้เอาจริงเอาจังกับประสบการณ์ที่บุตรของท่านได้ประสบ และให้ปλοบประโลมบุตรของท่าน.
- ให้ติดต่อมาทาง โรงเรียนเสมอ, ถ้าหากท่านเกิดความสงสัยเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง. ให้ติดต่อมาทาง โรงเรียนถึงแม้ว่าบุตรของท่านจะห้ามก็ตาม.
- การสืบสวนเรื่องราวเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นใน โรงเรียนนั้นจะเกิดขึ้นที่โรงเรียนเสมอ.
- ถ้าหากบุตรของท่านเป็นผู้ทำการกลั่นแกล้งเสียเอง, ให้ท่านบ่งชี้ให้ชัดเจนว่า, ท่านไม่ยอมรับการกลั่นแกล้งไม่ว่าจะเป็นด้วยวิธีการใด ๆ ทั้งนั้น. ให้ท่านบอกเรื่องดังกล่าวแก่ครู.
- ให้ท่านหนุนเสริมให้บุตรของท่านกล้าที่จะครุ่นคิดร่วมกันกับท่านว่า, บุตรของท่านสามารถที่จะทำอะไรได้บ้างเพื่อเป็นการป้องกันการกลั่นแกล้ง.
- ให้ท่านเสริมสร้างความคิดเห็นเชิงบวกเกี่ยวกับตนเองของบุตรของท่าน.

รูปแบบการดำเนินการในกรณีที่มีการกลั่นแกล้ง:

1. การบ่งชี้และการแทรกแซง [-การกลั่นแกล้ง]

- มีมูลเหตุที่ได้มาจากการสังเกต/ ความสงสัย หรือความกังวลของนักเรียน/ ผู้ปกครอง
- ผู้ที่เริ่มการดำเนินการนั้นอาจจะเป็ใครก็ได้ที่เป็นบุคลากรที่เป็นผู้ใหญ่ของทางโรงเรียน

2. การทำการสอบสวนชี้แจง

- ได้ตกลงกันไว้ว่าบรรดาผู้ใหญ่จะเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องการสอบสวนชี้แจงและในเรื่องมาตรการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว.
- จุดประสงค์การทำการสอบสวนชี้แจงนี้คือการทำให้สถานการณ์สงบและชัดเจนขึ้น.
- จะมีการสอบสวนชี้แจงว่าเกิดอะไรขึ้นและมีใครบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้อง:
  - การสนทนากับผู้ถูกกลั่นแกล้ง
  - การสนทนากับผู้ทำการกลั่นแกล้ง
  - ถ้าหากสถานการณ์อำนวยแล้วจะเปิดโอกาสให้บรรดานักเรียนเสนอถึงรูปแบบวิธีการแก้ไขปัญหา
- จะมีการแจ้งเกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าวให้บรรดาผู้ปกครองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ.
- ถ้าหากจำเป็นก็จะมีการแจ้งเกี่ยวกับสถานการณ์ดังกล่าวให้บรรดาเพื่อนร่วมชั้นรู้ด้วย (โดยไม่ระบุชื่อ).
- ถ้าหากจำเป็นจะมีการเชิญบรรดาผู้ปกครองทั้งของผู้ถูกกลั่นแกล้งและของผู้ทำการกลั่นแกล้งมาเจอกันที่โรงเรียน.
- ถ้าหากจำเป็นจะมีการเชิญบรรดาผู้ปกครองของนักเรียนทั้งชั้นมาประชุมกัน.

3. มาตรการการดำเนินการ

- ผู้ร่วมประสานงาน: คณะครู, บุคลากรอื่น ๆ, คณะผู้ปกครองนักเรียน, ครูชำนาญการพิเศษ, ผู้อำนวยการ โรงเรียน, ครูฝ่ายปกครอง, เจ้าหน้าที่ทางสังคมสงเคราะห์, พยาบาล [-ประจำโรงเรียน], นายแพทย์ (ประจำสถานบริการสาธารณสุข), นักจิตวิทยา, ตำรวจ

- วิธีการต่าง ๆ:
  - การขอโทษ,
  - จะมีการแจ้งเรื่องไปให้ทางบ้านทราบเสมอ,
  - การสนทนาพูดคุย,
  - การประนีประนอม,
  - การลงโทษต่าง ๆ ทางวินัย (การทำโทษให้นั่งอยู่กับที่หลังเลิกเรียน, หนังสือเตือน และการให้ออกจากโรงเรียนเป็นระยะเวลาหนึ่ง)
  - การชดเชยในรูปแบบต่าง ๆ (ต้องได้รับการขอมกรับจากบรรดาผู้ปกครองเสมอ)
  - จะมีการครุ่นคิดถึงการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนผู้ถูกกลั่นแกล้ง และการดูแลหลังจากนั้น

4. การติดตาม

- จะมีการวางแผนเกี่ยวกับมาตรการขั้นต่อไปตามแต่กรณีที่เกิดขึ้นแยกกันเป็นราย ๆ ไป.
- จะมีการวางแผนเพื่อทำการติดตาม, ซึ่งแผนดังกล่าวจะมีการบันทึกลงไปใน **wilma**. (ครู- และครูที่ปรึกษาโฮมรูมประจำชั้น)

จะมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกรต่าง ๆ ว่าด้วยการกลั่นแกล้งในโรงเรียน, มาตรการเกี่ยวกับการปฏิบัติกรต่าง ๆ และการติดตาม ลงไปใน **wilma** เสมอ.

คำแนะนำสำหรับผู้ปกครอง, กรณีที่เด็กหรือผู้เยาว์ได้บอกเล่าถึงการกลั่นแกล้งผ่านอินเทอร์เน็ต

- ให้ความช่วยเหลือ, อย่าทำให้ [-เด็กหรือผู้เยาว์] รู้สึกผิดเกี่ยวกับการที่ [เขาหรือเธอ] ได้ใช้อินเทอร์เน็ต แต่ให้ขอบคุณแทน, ขอบคุณที่เด็กหรือผู้เยาว์ได้บอกเล่าถึงเรื่องดังกล่าวให้ท่านรู้.
- โดยทั่วไปแล้วไม่ควรที่จะตอบโต้ข้อความที่มีแนวโน้มไปในทางกรกลั่นแกล้ง.
- ให้ท่านชี้แนะว่า, ในการใช้สื่อทางสังคม [-ออนไลน์] นั้นสามารถทำการกำหนดนโยบายความเป็นส่วนตัวได้อย่างไร. ให้ท่านศึกษาบริการต่าง ๆ ที่บรรดาเด็ก ๆ และบรรดาผู้เยาว์ใช้ด้วยตนเองก่อน และศึกษาด้วยว่า, มีหนทางใดบ้างที่ผู้ใช้สามารถที่จะกำหนดนโยบายความเป็นส่วนตัวได้. มีบริการมากมายที่สามารถจำกัดระบุได้ว่า ตัวอย่างเช่น รูปภาพ- และข้อความต่าง ๆ จะเห็นได้ก็เฉพาะบุคคลบางกลุ่มที่กำหนดไว้เท่านั้น.
- ควรที่จะมีการเก็บข้อความไว้ซึ่งอาจจะใช้วิธีการบันทึกหน้าจอเพื่ออาจจะต้องใช้ในการปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไป.
- ให้ท่านร่วมกันครุ่นคิดกับเด็กหรือผู้เยาว์ว่า, ในอนาคตต่อไปนั้นจะสามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างไร.
- กรณีที่ผู้ถูกกลั่นแกล้งและผู้ทำการกลั่นแกล้งรู้จักกัน, จะเป็นการดีถ้าจะรู้ว่า, ย่อมจะมีผู้ใหญ่ที่ต่างก็รู้จักบุคคลทั้งสองอยู่ (ครูที่ปรึกษาประจำชมรม, ครู, ครูฝึก ฯลฯ)
- กรณีที่ผู้ทำการกลั่นแกล้งผ่านอินเทอร์เน็ตนั้นอยู่โรงเรียนเดียวกัน, ควรที่จะทำการติดต่อไปยังโรงเรียน.
- กรณีที่การปฏิบัติดังกล่าวฝ่าฝืนกฎต่าง ๆ ของผู้ให้บริการ, ให้ทำการติดต่อไปยังผู้ดูแลการให้บริการ.
- กรณีที่การปฏิบัติดังกล่าวผิดกฎหมาย, ให้ติดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ.

เอกสารอ่านเพิ่มเติม:

VASTUUNPORTAAT

วิธีที่จะส่งเสริมการพัฒนาซึ่งความรู้สึกรับผิดชอบนั้นคือการเข้าไปแทรกแซงถึงความผิดที่บรรดาเด็ก ๆ และผู้เยาว์ได้ทำลงไป.